

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Sžo/43/2012
Identifikačné číslo spisu:	9012899369
Dátum vydania rozhodnutia:	09.12.2013
Meno a priezvisko:	JUDr. Elena Závadská
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2013:9012899369.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eleny Závadskej a členiek senátu JUDr. Júlie Horskej a JUDr. Marianny Reiffovej, v právnej veci žalobcu Ing. M. S., nar. X. Z. XXXX, bytom N., W. ul. č. X, proti odporkyni Sociálnej poisťovni v Bratislave, Ul. 29. augusta č. 8, o poistné na nemocenské poistenie v sume 3 456 Sk a poistné na dôchodkové zabezpečenie v sume 20 160 Sk za dobu od 1. januára 2001 do 30. júna 2002, na odvolanie žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 26. októbra 2011, č. k. 2S 77/2008-84, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 26. októbra 2011, č. k. 2S 77/2008-84, **p o t v r d z u j e**.

Žiadny z účastníkov nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania.

Odôvodnenie

Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 26. októbra 2011, č. k. 2S 77/2008-84, zamietol žalobu o preskúmanie rozhodnutia z 24. marca 2003 číslo 422-194-620/2003, ktorým žalovaná zamietla odvolanie žalobcu a potvrdila rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočky Bratislava z 11. decembra 2002 číslo 703-63703-4105/2002, ktorým bola žalobcovi uložená povinnosť zaplatiť poistné na nemocenské poistenie za obdobie od 1. januára 2001 do 30. júna 2002 v sume 3 456 Sk a poistné na dôchodkové zabezpečenie za obdobie od 1. januára 2001 do 30. júna 2002 v sume 20 160 Sk. Žalobcovi právo na náhradu trov konania nepriznal.

V odôvodnení k namietanej retroaktivite zákona č. 467/2000 Z. z. (v písomnom vyhotovení rozsudku nesprávne uvedený zákon č. 267/2000 Z.z.), ktorým bol novelizovaný zákon č. 274/1994 Z. z. o Sociálnej poisťovni v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o Sociálnej poisťovni“) s účinnosťou od 1. januára 2001 uviedol, že nejde o späťne pôsobiaci predpis, pretože vznik sociálneho poistenia a účasť žalobcu na ňom bol závislý od minulých skutočností, konkrétne od výšky príjmu z podnikania žalobcu za predchádzajúce roky. Na základe zmeneného právneho predpisu nevznikla žalobcovi povinnosť platiť poistné na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie z výkonu samostatnej zárobkovej činnosti ku dňu, ktorý by predchádzal dátumu účinnosti novelizácie, iba sa zmenili kritériá upravujúce túto povinnosť do budúcnosti, teda od 1. januára 2001. Krajský súd sa stotožnil s vyjadrením žalovaného, že k retroaktivite by došlo v prípade, ak by ustanovenia zákona, ktoré boli

účinné od 1. januára 2001 žalovaná aplikovala pri určení povinnosti platiť poistné na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie pred ich účinnosťou, teda pred 1. januárom 2001. Zdôraznil, že novú právnu úpravu nemožno považovať za odporujúcu princípom právnej istoty, obsiahnutej v čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky len preto, že ide o právnu úpravu odlišnú od predchádzajúcej, aj keď ustanovuje prísnejšie podmienky pre výber poistného. Iný prístup by vylúčil do budúcnosti akúkoľvek zmenu úpravy dosiaľ právne upravených otázok. Skutočnosť, že žalobca mal v roku 2001 popri zamestnaní hrubý príjem z podnikania 9.550.-Sk a zisk 70.-Sk, je pre vznik a trvanie žalobcovej povinnosti platiť poistné za tento rok právne bezvýznamná, lebo vzhľadom na žalobcove príjmy za rok 1999 mu nezanikla povinná účasť na nemocenskom poistení a dôchodkovom zabezpečení podľa § 175i zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom zabezpečení“) a zároveň zmenou zákona o Sociálnej poisťovni bolo zo zákona vypustené ustanovenie § 14 ods. 8 tohto zákona, upravujúce výnimku z platenia poistného na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie z výkonu samostatnej zárobkovej činnosti, čiže žalobcovi trvala účasť na nemocenskom poistení a sociálnom zabezpečení a vznikla povinnosť platiť poistné bez ohľadu na jeho príjem v danom kalendárnom roku. Na ostatné žalobcove námietky, uplatnené na pojednávaní pred súdom 12. októbra 2011 krajský súd neprihliadol, lebo boli uplatnené po uplynutí dvojmesačnej lehoty, stanovenej v § 250h ods. 1 v spojení s § 250b ods. 1 OSP.

Proti tomuto rozsudku podal odvolanie žalobca a žiadal rozsudok krajského súdu zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie a rozhodnutie, lebo na základe vykonaných dôkazov dospel súd prvého stupňa k nesprávnym skutkovým zisteniam, jeho rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Namietal, že súd neprihliadol na skutočnosť, že v roku 2001 dosiahol príjem vo výške 9 950 Sk (v predmetnom období vykonával živnostenskú činnosť len štyri mesiace) a v roku 2002 už vôbec nepodnikal, pričom žalovaná vychádzala vo svojom rozhodnutí zo zákona č. 446/2000 Z. z., ktorý ho tvrdo postihuje, je retroaktívny, protiústavný a berie do úvahy príjem z podnikania za spätné obdobie a to rokov 1999 a 2000. Žalobca namietal, že vo veci rozhodol vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ktorý nevykonával navrhnuté dôkazy, nezohľadnil jeho odhlásenie zo sociálneho poistenia už v roku 1995 a skutočnosť, že v rozhodujúcom období bol zo sociálneho poistenia odhlásený, že napadnuté rozhodnutie správneho orgánu smeruje proti nemu ako fyzickej osobe, (čím mu chýba aktívna legitímácia v danom spore) a nie proti fyzickej osobe oprávnenej na podnikanie. Napokon žalobca žiadal, aby odvolací súd zmenil rozhodnutie krajského súdu a predmetné rozhodnutie žalovanej z 24. marca 2003 zrušil, lebo maximálny vymeriavací základ na platenie poistného bol v danom období 32 000 Sk, pričom tento základ dokonca v zamestnaní v niektorých mesiacoch dosiahol. Tvrdil, že zákonodarca požaduje platiť odvody do maximálneho vymeriavacieho základu, a teda vymeriavací základ by mal sčítavať príjmy zo závislej činnosti a z podnikania, s čím by súhlasil a pokiaľ ho nedosiahol v danom mesiac zo závislej činnosti v zamestnaní, je ochotný doplatiť rozdiel. Rovnako vytýkal súdu prvého stupňa, že napriek namietanému nesúladu ustanovení § 6 a § 145 ods. 1 zákona č. 446/2000 Z. z. s čl. 12, 35, 55 a 152 Ústavy, konanie neprerušil a vec nepredložil Ústavnému súdu na rozhodnutie o namietanom nesúlade.

Žalovaná vo vyjadrení na odvolanie navrhla napadnutý rozsudok krajského súdu v celom rozsahu ako vecne správny potvrdiť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP v spojení § 250s OSP) bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250l ods. 2 v spojení s § 250ja ods. 2 OSP preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že odvolaniu žalobcu nie je možné vyhovieť.

Podľa § 145a ods. 1 a § 6 ods. 1 písm. c) zákona o sociálnom zabezpečení na nemocenskom poistení sú zúčastnené samostatne zárobkovo činné osoby, ktorých príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu bol vyšší ako 100 000 Sk. Na dôchodkovom zabezpečení sú zúčastnené samostatne zárobkovo činné osoby, ktorých príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu bol vyšší ako 100 000 Sk.

Príjmom z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti na účely posúdenia účasti na nemocenskom poistení a dôchodkovom zabezpečení je príjem uvedený v § 7 ods. 1 až 3 zákona č. 366/1999 Z. z. o daniach z príjmov (v znení zákona č. 466/2000 Z. z.), teda príjem bez odpočítania daňových výdavkov preukázateľne vynaložených na dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie príjmu.

Zo spisov vyplýva, že skutkový stav pred rozhodnutím žalovanej bol dostatočne zistený. Dostatočne

bolo preukázané, že žalobca je samostatne zárobkovo činnou podľa živnostenského listu z 23. februára 1995 č. Žo-95/11753/Be, reg. č. 919/95 vydaného Obvodným úradom Bratislava III, živnostenské oddelenie s dňom začatia živnosti 1. marca 1995 (pozri č. I. 73 spisu). Kontrolou platieb poistného na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie bolo preukázané, že žalobca ako samostatne zárobkovo činná osoba neuhradil za obdobie od 1. januára 2001 do 30. júna 2002 poistné na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie v sume 23 616 Sk, čím porušil ustanovenia § 14 ods. 1 písm. c), ods. 2 písm. c), § 15 ods. 3, § 19 ods. 2 a § 21 ods. 2 zákona o Sociálnej poisťovni. Na uhradenie tejto sumy poistného žalobcu zaviazala Sociálna poisťovňa, pobočka Bratislava rozhodnutím z 11. decembra 2002 číslo 139904-012/0200, ktoré bolo po podaní odvolania rozhodnutím žalovanej z 24. marca 2003 č. 422-194-6020/2003 potvrdené a odvolanie žalobcu bolo zamietnuté.

Povinná účasť na nemocenskom poistení a dôchodkovom zabezpečení žalobcovi trvala od 1. januára 2001 do 30. júna 2001, pretože podľa výpisu Ústredného daňového riaditeľstva dosiahol príjem z podnikania za rok 1999 celkom vo výške 167 150 Sk. V dôsledku skutočnosti, že jeho príjem z podnikania a inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu za rok 2000 bol u neho 135 925 Sk, bol povinne zúčastnený na nemocenskom poistení a dôchodkovom zabezpečení aj od 1. júla 2001 do 30. júna 2002 s následnou odvodovou povinnosťou, pričom pracovný pomer nemá vplyv na predpis poistného.

Odvolačný súd sa nestotožňuje s tvrdením žalobcu, že preskúmanými rozhodnutiami mu bola retroaktívne uložená povinnosť zaplatiť nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie z príjmov za rok 1999 a 2000. Zákon č. 466/2000 Z.z. a ani zákon č. 467/2000 Z.z. z takejto účinky nemá, lebo upravuje povinnosť hradiť poistné v novej výške a za nových podmienok len od 1. januára 2001. Do konca roku 2000 nemusel žalobca ako samostatne zárobkovo činná osoba platiť žiadne poistné ani odvody len vtedy, ak bol zúčastnený na nemocenskom poistení a dôchodkovom zabezpečení už z iného dôvodu, a nebol povinný platiť poistné na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie z výkonu samostatnej zárobkovej činnosti a ak jeho príjem z tejto činnosti, dosiahnutý v rozhodujúcom období nebol vyšší ako 4 000 Sk mesačne (§ 8 zákona o sociálnej poisťovni).

S poukazom na § 3 ods. 1 písm. b) zákona č. 286/1992 Z. z. o daniach z príjmov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 286/1992 Zb.“) predmetom dane z príjmov fyzických osôb sú: príjmy z podnikania a inej samostatnej zárobkovej činnosti. Príjmami z podnikania podľa § 7 ods. 1 písm. b) zákona č. 366/1999 Z. z. sú príjmy zo živnosti (zákon č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní - živnostenský zákon, v znení neskorších predpisov). V § 175i zákona o sociálnom zabezpečení priamo odkazuje na príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu (zákon č. 286/1992 Zb.) za rok 1999, „ak nebol vyšší ako 100 000 Sk“, ako aj vzhľadom na znenie § 6a ods. 1 a § 145 ods. 3 zákona o sociálnom zabezpečení, kde sú priamo ustanovené podmienky účasti samostatne zárobkovo činných osôb na nemocenskom poistení a dôchodkovom zabezpečení „ak bol príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti vyšší ako 100 000 Sk“. Spätnú účinnosť zákona č. 467/2000 Zb. preto súd nezistil aj s poukazom na skutočnosť, že právne normy a s nimi súvisiace povinnosti, sú priamo v zákone upravené do budúcnosti odo dňa účinnosti zákona. O retroaktivitu by šlo v prípade, ak by zo zákona o sociálnom zabezpečení vyplývalo, že výška poistného za obdobie do 1. januára 2001 bola počítaná podľa predpisov, ktoré nadobudli účinnosť od 1. januára 2001. Takýto postup v danej veci aplikovaný nebol a ani ho žalovaná pri určení povinnosti platiť poistné na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie za obdobie pred ich účinnosťou, t. j. pred 1. januárom 2001 nepoužila. Podľa zákona o Sociálnej poisťovni je pritom rozhodujúcim obdobím, z ktorého sa zisťoval vymeriavací základ na určenie poistného na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie samostatne zárobkovo činných osôb bol predchádzajúci, nie aktuálne prebiehajúci kalendárny rok, čo však nič nemení na skutočnosti, že poistné nebolo vypočítané za obdobie pred 1. januárom 2000.

Pokiaľ žalobca poukazoval v konaní, že z poistenia bol odhlásený 19. novembra 1995, ktorý stav trval až do 7. januára 2003, a preto nebol povinný počas spornej doby platiť poistné, svoje tvrdenie nepreukázal. Treba uviesť, že v jeho prípade bola rozhodujúca existencia jeho novšieho živnostenského oprávnenia, uvedeného vyššie, ktoré nebolo zrušené o čom aj vzhľadom na výpoveď žalobcu a vtedy aj jeho právnej zástupkyne, nebolo dôvodu pochybovať a bolo treba prihliadať na jeho príjem za rozhodné obdobie.

Pokiaľ žalobca v odvolaní namietal, že krajský súd konanie neprerušil v zmysle § 109 ods. 1 OSP treba

uviesť, že rozhodnutie o takomto prerušení konania a postúpení návrhu ústavnému súdu je na úvahe súdu a na návrh účastníka konania o takejto úvahe súd nevydáva osobitné rozhodnutie.

Námietka, že o jeho veci nerozhodli zákonní sudcovia nie je dôvodná, lebo po zrušujúcom uznesení Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. novembra 2007, č. k. 3SžoKS/36/2006, bola vec ako nová pridelená náhodným výberom senátu, ktorý od začiatku konania vo veci 2S 77/08 konal na súde prvého stupňa až do jej skončenia a ani na pojednávaní 12. októbra 2011 on, ani jeho právna zástupkyňa, neuplatnili výhrady k zloženiu senátu, hoci boli na pojednávaní osobne prítomní. Na jeho výhrady k zloženiu senátu, uvedené až v odvolacom konaní, preto odvolací súd neprihliadol aj s poukazom na skutočnosť, že po zrušujúcom rozhodnutí odvolacieho súdu sa vec zapisuje v súdnom registri ako nová a znova sa prideliť náhodným výberom v súlade s rozvrhom práce.

Z uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 26. októbra 2011, č. k. 2S 77/2008-84, podľa § 219 ods. 1 OSP potvrdil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky účastníkom náhradu trov odvolacieho konania nepriznal, lebo žalobca nebol v odvolacom konaní úspešný a žalovaná zo zákona nemá nárok na náhradu trov v tomto konaní (§ 250k ods. 1 a § 246c OSP v spojení s § 224 ods. 1 OSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.